

Ville Alatyppö, Helsinki & Antti Korte, Raisio

TIEMERKINTÖJEN TULEVAISUUS KUNNISSA

Mitä haasteita?

Vaatusmuutos	Haaste
Merkintöjen kuntotaso ja kestävyys pitää olla nykyistä parempi	Kuntotilavaatimukset, pitkäaikaiset seurannat, ihmiset vaihtuvat
Merkintöjen oikeellisuus ja riittävyys	Määrä- ja sijaintitieto ei saa olla katumestarin päässä
Oikeat, taloudelliset ja samankaltaiset ratkaisut (Tekniset ja kaupalliset)	Erilaiset käytännöt eri kunnissa

Tekniset vaatimukset kasvavat

- Merkintöjen kuntotaso pitää olla nykyistä parempi
 - Merkintöjen tulee olla kestävämpiä
 - Merkintöjen oikeellisuus ja riittävyys
 - Oikeat ja taloudelliset ratkaisut

 - *”Kaduilla märkäpaluuheijastuvuuden vaatimus ei ole liikenneturvallisuuden kannalta niin tärkeä kuin maanteillä”*
- Vaatimukset ovat siis osin erilaiset!

Muutoksia kuntien teknisessä sektorissa

- Omat henkilöressit vähenevät
 - Erikoisosaamisille ei ole enää mahdollisuuksia, ainakaan pienissä kunnissa
 - Yhden tilaajan pitää pystyä hallitsemaan suuria osakokonaisuuksia, pelkät päällysteet ja merkinnät eivät enää riitä
- Määrärahopotilla on useita kilpailijoita
 - Määrärahatarpeen perustelut pitää olla kunnollisia ja
 - ”enemmän vaikutusta vähemmällä rahalla”
- Yhdistyvien kuntien osalta toimintatavat ovat aina erilaisia
 - Mitkä ovat parhaat/oikeat valinnat merkintöjen suhteen?
 - Urakoitsijan kannalta yhtenäiset tilauskäytännöt

Yhteenvetona yleisiä trendejä:

- Tilaajan henkilöresurssit pienenevät, pitää hallita suurempia kokonaisuuksia => ei voi olla joka alan asiantuntija
- Määrärahat pienenevät
- Katuverkon kuntotila laskee tai sitä lasketaan tietoisesti priorisoimalla asioita

Tästä seuraa mm.:

- Työn tilaamisen ja rakennuttamisen kustannuksia pienennettävä
- On pyrittävä isompiin kokonaisuuksiin sekä määrällisesti että alueellisesti
- Pidemmät sopimukset, kumppanuudet
- Koko ylläpidon toimenpiteiden priorisointi. Saadaanko tiemerkitöihin sijoitetulla eurolla enemmän esimerkiksi turvallisuusvaikutusta, kuin tonttikadun uudella päällysteellä?
- Merkintöjen ylläpidon priorisointia. Millä tavalla?
 - Kadun tai väylän liikenteellisen merkityksen mukaan (kunnossapitoluokka?)
 - Merkintälajin mukaan. Suojatiet tärkeämmät, kuin pienemmän kadun reunaviivat

Esimerkiksi:

- Voiko merkintämateriaalin avulla oikeasti vaikuttaa merkinnän "elinkaarikustannuksiin"? Jos upotetun suojatien kustannus päällystämisen yhteydessä on noin 3-kertainen normaaliin nähden, kestääkö merkintä 5 kertaa pidempään? Missä kohdassa kannattaa satsata laatuun?
- Miten perustellaan kunnissa päättäjille, kun toisessa vaakakupissa on "vanhusten ulkoiluttaminen"

Keinoja resurssien vähetessä:

- "Uudet" tavat hankkia, onko kaikki jo keksitty?
- Tiemerkintöjen teettäminen osana jotain muuta kokonaisuutta, esim. alue- tai päällystysurakoita
- Kuntien yhteiset hankinnat

Osana alueurakkaa:

- Tiemerkkintöjen teettämistä osana jotain muuta kokonaisuutta helpottaa se, että merkinnät on hyvin tuotteistettu.
- Kunnasta riippumatta, merkinnät toteutetaan fyysisesti likimain samalla tavalla (mitoitus, materiaalit, laatuvaatimukset).
- Suhteellisen helppo sisällyttää alueurakkaan
- Tilaajaosaamista ja hyviä toimintatapoja jo olemassa
- Merkinnät kuitenkin sivuroolissa alueurakassa ja pääurakoitsijalle usein alihankintaa.
- Saadaanko toimintaa tehostettua? Tuleeko sitä vaikuttavuutta lisää?

Kuntien yhteishankintana

- Koskee ns. ympäristökuntia tai ison alueen kuntia
- Merkinnät on tuotteistettu ja asiakirjat olemassa
- Tilaamisen kustannusten suhteellinen osuus hankinnasta pienenee
- Yhteistyön synnyttäminen kuntien välillä voi olla haasteellista.
- Tunnettaanko kunnissa riittävästi alan markkinoita ja toimijoita, jotta osataan kysyä "oikein"?
- Samoista asiakirjoista huolimatta kuntien välillä voi olla erilaisia vaatimustasoja; "kateus on kantava voima"
- Tieto olemassa olevista merkinnöistä => mitä missäkin on ja kuinka paljon vuosittain tehdään kunkin kunnan alueella
- Suunnitelmallisuus
- Merkintöjen kunnan hallinta, miten ohjelmointi toteutetaan

Muita ajatuksia:

- Onko kuntien mahdollista tehdä yhteistyötä ELYn kanssa, ajoitus avainasemassa?
- Onko kokemuksia? ELY / kunnat tai "kuntayhtymät"
- Kuinka suuri on tiemerkitöjenvolyymi verrattuna kokonaisuuteen nähden? Jos jotain säästöjä saadaan esim. kuntien yhteisillä hankinnoilla, onko saavutetuilla säästöillä kuinka suuri merkitys kokonaisuudessa?
- Kuinka paljon kannattaa panostaa suunnitteluun ja monitorointiin tai kuntomittauksiin? Toisaalta omaisuutta pitäisi hallita hyvin, mutta toisaalta rahaa pitäisi jäädä myös tiemerkitöihin?
- Asiantuntijan katselmus ja raportti, riittääkö?

Miten tästä eteenpäin?

Vaatimusmuutos	Haaste	Ratkaisu
Merkintöjen kuntotaso ja kestävyys pitää olla nykyistä parempi	Kuntotilavaatimukset, pitkäaikaiset seurannat, ihmiset vaihtuvat	Kuntomittaukset Tietorekisterit (yhtenäiset) Tiemerkintänormi (parhaat menettelyt) Hankinta-asiakirjamallit (tiedottaminen)
Merkintöjen oikeellisuus ja riittävyys	Määrä- ja sijaintitieto ei saa olla katumestarin päässä	
Oikeat, taloudelliset ja samankaltaiset ratkaisut (Tekniset ja kaupalliset)	Erilaiset käytännöt eri kunnissa	→ Erityisosaamisen ostopalvelut kasvavat! → Miten ala vastaa?

Tarvitaan siis uusien toimintatapojen kokeiluja myös kunnissa!

Kiitos !